

того, щоб ознайомити з такими матеріалами справи обвинувачених, потерпілих, цивільних позивачів, відповідачів та ін., необхідно витратити не один десяток років. У таких випадках чинне правове регулювання, забезпечення інституту ознайомлення з матеріалами справи принципово не прийнятне. Очевидно що у таких випадках обвинуваченому, потерпілому чи іншим учасникам процесу, які мають право на ознайомлення з матеріалами справи, не доцільно надавати їх у повному обсязі. Може достатньо буде ознайомлення з обвинувальним висновком та вибірково з такими документами.

Література

1. Фаткуллин Ф. В. Изменения обвинения / Фаткуллин Ф. В. – М., 1987. – 123 с.
2. Тertiшник В. М. Кримінально-процесуальне право України / Тertiшник В. М. – К. : Юрінком Інтер, 1999. – 320 с.
3. Коляда П. Право на особисту недоторканість / П. Коляда // Урядовий кур'єр. – 2001. – № 7. – С. 7.
4. Проект КПК України № 1233 від 13 грудня 2007 р. / [Мойсик В. Р., Кармазин Ю. А., Кивалов С. В., Вернидубов І. В.] – К., 2007. – 326 с.
5. Михайленко А. Р. Расследование преступлений: законность и обеспечение прав граждан / Михайленко А. Р. — К. : Юрінком Інтер, 1999. — 445 с.

УДК 345.15

Самошук В.І.,
здобувач

Національний університет внутрішніх справ, м. Київ

ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ЯК УМОВА РЕАЛЬНОСТІ ГАРАНТОВАНИХ ДЕРЖАВОЮ ПРАВ ТА СВОБОД

Згідно з проектом Закону України “Про громадянське суспільство в Україні”, правова держава визначається як заснована народом організація, що об’єднує свої інститути в єдину систему на основі принципу поділу влади і яка уповноважена народом представляти його інтереси, керуючись принципом справедливості і верховенства права, використовуючи примус винятково з метою свободи і основних (конституційних) прав людини на всій території країни. У зв’язку з цим, одним із актуальних питань проблематики розвитку правової держави в Україні є питання зміцнення законності, захисту прав та свобод людини.

Сучасні автори виділяють два головних принципи правової держави (як дві сторони сутності): 1) найбільш повне забезпечення прав та свобод людини і громадянина, створення для особистості режиму правового стимулювання (соціальна сторона); 2) найбільш послідовне поєднання за допомогою права державної влади, формування для державних структур режиму правового обмеження (формально-юридична сторона). Отже, як на нормативному, так і на доктринальному рівні акцент робиться на необхідності забезпечення правореалізаційних процесів, а разом

і цим на посиленні правового захисту гарантованих на конституційному рівні прав і свобод.

Проте, поряд з основними принципами правової держави набуває нового звучання принцип реальності прав і свобод, що має безпосередній зв'язок з проблематикою удосконалення інституту правового захисту. Нажаль, у сучасній науковій літературі ще недостатньо уваги приділено саме цьому інституту. Основною проблемою у цій сфері досліджень є неуважність дослідників до критеріїв розмежування таких видів діяльності як правовий захист та правова охорона. За основу беруться окремі нормативно-правові акти, в яких дається незавершений перелік суб'єктів правоохоронної діяльності. Правовий захист при цьому охоплюється змістом правової охорони або навпаки. При цьому захист іноді згадується як процесуальна функція учасників судового провадження і не сприймається як окремий вид діяльності професійних юристів. На нашу думку, функція охорони за критерієм змісту та ролі у юридичному процесі відрізняється від функції захисту. Відповідним чином мають відрізнятися і аналогічні види професійної діяльності. Суб'єкти, які виконують охоронну або захисну функцію також мають бути розмежовані.

Методологічною основою у виокремленні характеристик названих вище двох видів діяльності може бути сучасна теорія юридичної діяльності, пізнавальний потенціал якої дозволяє здійснити структурно-функціональний аналіз, провести співставлення, сформулювати відповідні поняття, в яких би було відображено найсуттєвіші риси згаданих явищ. Таким чином, науково-теоретичне осмислення інституту правового захисту дозволить перенести ідеальну модель на умови реальної дійсності, запропонувати не тільки риси відмінності, але й зрозуміти алгоритм функціональної гармонії невід'ємних від правопорядку двох видів юридичної діяльності.

Принцип реальності прав, свобод, обов'язків та законних інтересів людини і громадянина, разом з принципами верховенства права і поділу влади, становить основу правової держави. Значний внесок у впровадження цього принципу зробили Д. Локк, Ш.-Л. Монтеск'є, І. Кант. Сутність його у тому, що права, свободи, обов'язки та законні інтереси людини і громадянина мають бути не тільки продекларовані у законодавчих актах, а й надійно захищені від можливих посягань.

Вказаний принцип отримав своє закріплення у ч. 1 ст. 3 Конституції України, де говориться, що людина, її життя і здоров'я, честь та гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Стаття розвиває відповідні положення преамбули та ст. 1 Конституції України про те, що Україна є суверенною і незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою, закріплює загальнолюдське гуманітарне підґрунтя Української держави, гуманітарний вимір у здійсненні її влади. Відповідно до змісту цієї статті, надійний захист прав людини – це фундаментальна конституційна засада, реалізація якої є міцним підґрунтям подальшого формування правової держави в Україні, розвитку інститутів громадянського суспільства.

Визначивши права людини як найвищу соціальну цінність, Україна приєдналася до європейського і світового бачення цього питання, закріпила його загальнолюдське значення як обов'язок держави. У зв'язку з цим уявляється можливим сформулювати питання – чи не є державні інститути або суб'єкти державної діяльності основними суб'єктами у сфері захисту прав та свобод?

Таким чином, основною умовою розвитку та функціонування правової держави є втілення у практичну площину життя цілого ряду умов, засад, зокрема, принципу реальності прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, що неможливо здійснити без функціонування належних механізмів захисту та охорони. Це підтверджується тезою професора С.С. Алексєєва, суть якої зводиться до того, що за право треба боротися. Але боротися треба з надійними засобами, гідними високої мети, якою є право.

Їх розуміння як самостійних правових явищ неможливо без попереднього визначення сутності, структури, співвідношення та взаємодії у механізмі реалізації або забезпечення прав та свобод, визначення взаємозв'язків з іншими правовими явищами, формами існування тощо.

УДК 343.98

Шершньова В.О.,
здобувач,

Національна академія внутрішніх справ, м. Київ

ПРЕДМЕТ, ЗАВДАННЯ ТА МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧОГО

Організаційний процес в розслідуванні починається переважно із визначення та конкретизації цілей стосовно: 1) обробки первинної інформації, що надійшла; 2) впорядкування дій всіх учасників процесу розслідування, використання науково-технічних засобів; 3) збирання, пошуку, синтезу інформації, необхідної для завершення розслідування; 4) створення необхідних умов для проведення розслідування, зокрема, і ліквідації протидії; 5) вирішення тактичних завдань шляхом використання оптимальних методів розслідування. Цілі організації розслідування можуть бути досягнуті лише за наявності відповідного рівня знань про сутність процесів організації, а саме про предмет, завдання, методи, принципи організації розслідування.

Як будь-який елемент загальної структури, організація діяльності слідчого має свій предмет, який є частиною предмета криміналістики. До предмета організаційних основ розслідування відносяться закономірності формування структури розслідування як діяльності, а саме процес її визначення, удосконалення, керівництва розслідуванням, створення умов для якісного провадження слідчих й інших дій. Предмет організації розслідування охоплює також закономірності, пов'язані із: забезпеченням плановірності розслідування; використанням криміналістичних версій; роботою щодо запобігання злочинів; організацією взаємодії слідчого з іншими органами та громадськістю; розшуковою роботою слідчого; формами організації криміналістичної діяльності.

Завдання слідчих податкової міліції в ході виконання ними своїх функціональних обов'язків, пов'язаних із виявленням, документуванням, розслідуванням і запобіганням порушень податкового законодавства, обумовлені цілями та завданням кримінального судочинства нашої держави, викладеними в ст. 2 КПК України.

Домінуючими завданнями в структурі розслідування злочинів є пізнавальні тактичні завдання, інші носять підпорядкований характер. Вміння будувати ієрар-